

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทัศนะของผู้ประกอบการ
บนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
**Guidelines for Sustainable Eco -Tourism Management Approaches in
Perspectives of Entrepreneurs on Samed Island, Amphoe Mueang, Rayong
Province**

ปรีดา ศรีเมฆ (Preeda Srimek)¹

จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์ (Chakchai Sueprasertsith)²

ณรงค์ พรหมสีบ (Narong Promsueb)³

¹นิตินิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

Master of Public Administration Program Public and Private Sector Management Courses

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ³อาจารย์พิเศษ ดร., คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Asst. Prof. Dr., Special Lecturer Dr., Faculty of Political Science and Law Burapha University

E-mail: nphrmsub@gmail.com

Received: 21 July 2021

Revised: 16 September 2021

Accepted: 19 September 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จำนวน 138 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดว่า มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด

มีค่าเฉลี่ย 4.28 ส่วนแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน, แหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ, เกาะเสม็ด

Abstract

The purposes of this study were to examine the opinions of entrepreneurs toward situations of sustainable eco-tourism on Samed Island and to investigate their opinions on the guidelines for sustainable eco-tourism management of Samed Island.

The Sampling in this study comprised 138 entrepreneurs, running business on Samed Island. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistics used for the data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the study revealed that the subjects rated their opinions at the highest mean 4.28 for the statement that the tourism of Samed Island was likely to be a sustainable eco - tourism. Regarding the guidelines for sustainable eco -tourism management of Samed Island, it was shown that It is most suitable for Samed Island with an average of 4.81.

Keywords: Sustainable Eco – Tourism Management, Island Tourism, Samed Island

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมในภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมาย เช่น ธุรกิจ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก และการคมนาคมขนส่ง การลงทุน การจ้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนในชาติ กระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น สร้างความเติบโต ทางเศรษฐกิจในชุมชน (แพรวดา พุฒนิชัยพุกข, 2560) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้แม้ในสภาวะที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ของประเทศ ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามา เยี่ยมชมความสวยงามของธรรมชาติและภูมิประเทศ อีกทั้งเอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรม โดยสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวไทย ปี 2559 ภาคการท่องเที่ยวโดยภาพรวมสามารถสร้างรายได้

2,510,779 ล้านบาท เป็นรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หรือต่างชาติเที่ยวไทย 1,641,268 ล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ หรือไทยเที่ยวไทย 869,510 ล้านบาท และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกัน ของปีที่ผ่านมา พบว่ารายได้รวมจากการท่องเที่ยวขยายตัวร้อยละ 11.09 โดยขยายตัวทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งขยายตัวร้อยละ 12.64 และ ร้อยละ 8.27 ตามลำดับ (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 936 แห่ง กระจายอยู่ใน 19 จังหวัดทั่วประเทศ ความมีชื่อเสียงของเกาะหลายแห่งทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเป็นจุดหมายสำคัญของนักท่องเที่ยวทั่วโลก และยังมีเกาะ และหมู่เกาะอีกจำนวนหนึ่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือมีจุดเด่นในแง่ของความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศเหมาะที่จะกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำและสัตว์ป่า และเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มีนโยบายส่งเสริมและผลักดันการพัฒนาเกาะทั่วประเทศอย่างยั่งยืน มุ่งสู่การเป็น “เกาะท่องเที่ยวที่มีชีวิตแห่งเอเชีย” โดยได้ประเมินสถานภาพและศักยภาพของเกาะทั่วประเทศ เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ความต้องการของตลาดและท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นบนหลักการท่องเที่ยวสีเขียว (Green tourism) เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying capacity) และประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ควรกระจายไปสู่คนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่ให้ความสำคัญด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดจุดอ่อนของการรักษาและยกระดับฐานการผลิตและบริการของประเทศได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดังนั้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นจากหมู่นักเดินทางท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวรูปแบบนี้เป็นการให้ความสำคัญต่อการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยว และดำเนินรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศ ซึ่งมีผลการศึกษาเบื้องต้น สรุปได้ว่าเกาะในประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นจุดเด่นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก แต่อย่างไรก็ตาม กลับพบว่ามีเกาะจำนวนหนึ่งที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงสืบเนื่องจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเร่งดำเนินการทั้งเชิงรุกและเชิงรับเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่อาจเพิ่มจำนวนขึ้นอย่าง

ก้าวกระโดด โดยต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเลไม่ให้ถูกทำลายไป (เมธุดิฐา วงษ์ภักดี, 2559)

เกาะเสม็ดตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะแก่การพักผ่อน ธรรมชาติที่งดงามของเกาะเสม็ดจังหวัดระยองเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ หลั่งไหลเข้ามาสัมผัสชื่นชมธรรมชาติ หาดทรายขาว น้ำทะเลสวยใส แหล่งปะการังที่สมบูรณ์ มีความเหมาะสมของกิจกรรมการท่องเที่ยวการบริการทางการท่องเที่ยวการจัดการทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกาะเสม็ด คือ ปัญหาด้านมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ความขัดแย้งด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และปริมาณน้ำจืดไม่เพียงพอ ส่วนอุปสรรคคือขาดการประสานงานระหว่างภาครัฐอย่างบูรณาการ งบประมาณในการบริหารจัดการท่องเที่ยวและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอ ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ขาดการวางผังพื้นที่เฉพาะในการพัฒนา/อนุรักษ์เกาะเสม็ด และขาดหน่วยงานหลักเป็นกลไกการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเกาะเสม็ดอย่างจริงจัง ทำให้เกาะเสม็ดในปัจจุบันมีความเสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ และยังไม่มีความชัดเจนในการท่องเที่ยวของเกาะเสม็ดอย่างเป็นรูปธรรมที่ดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริง ซึ่งในอนาคตทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ บนเกาะเสม็ดอาจจะลดน้อยลง และเสื่อมหายไปได้ในที่สุด (แพรวดา พุฒาณิชย์พฤกษ์, 2560)

ดังนั้น เพื่อให้การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดำเนินการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดว่าเป็นเช่นไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด

บทบาทวรรณกรรม

แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

พิทยะ ศรีวัฒนสาร (2554) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ภายใต้อิทธิพลความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นไว้ได้

เศกสรรค์ ยงวิชัย (2555) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันและมีการป้องกัน เสริมสร้าง โอกาสทางธุรกิจท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ที่จะสามารถรักษาไว้ได้ในระยะยาว เพราะกิจกรรมเหล่านี้จะส่งผลประโยชน์ สู่ชาติต่อสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบันและในอนาคตที่เกิดขึ้นจากความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อชุมชน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยวโดยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ได้สัมผัส และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง กับธรรมชาติและวัฒนธรรม ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยืนยาว รวมทั้งคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น พื้นที่อนุรักษ์ สวนสาธารณะ ที่ดินของชุมชน อาคาร และที่ดินเอกชน เป็นต้น 2) ชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ 3) ระบบการจัดการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยให้นักท่องเที่ยว มีพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อสิ่งแวดล้อมเชิงบวก โดยให้ความสำคัญและคุณค่าที่แท้จริงของระบบนิเวศมากกว่าสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

ปิยะนุช พรประสิทธิ์ และสุธินี ฤกษ์ขำ (2558) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติสร้างประสบการณ์ในวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่กระตุ้นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งต่อนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาส ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวและเป็นประโยชน์ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจต่อคนในชุมชน

Zeppel (2006) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนไว้ว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย การอนุรักษ์ระบบ นิเวศที่หลากหลาย การศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม และการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางธรรมชาติ ทั้งนี้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น โดยการทำงานการซื้อสินค้าและบริการ และค่าธรรมเนียมต่างๆ ดังนั้น ความสำเร็จในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจจะถูกวัดได้จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม หรือนโยบายทางการเมือง มากกว่าการมองในรูปเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว โดยเศรษฐกิจ และการเมืองจะเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในขณะที่สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจะเป็นผลที่ตามมาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นอกจากนี้ Zeppel (2006) ได้กล่าวถึง หลักของความยั่งยืนและการเพิ่มขีดความสามารถภายใต้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน 1) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติ ผลประโยชน์ ทางด้านเศรษฐกิจสำหรับการอนุรักษ์ การเรียนรู้ และกิจกรรมการสื่อความหมาย และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมที่ลดผลกระทบ และความเสียหายจากการท่องเที่ยวให้เกิดน้อยที่สุด 2) ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ผลประโยชน์ของชุมชน การมีส่วนร่วม ของชุมชน และการตัดสินใจ การเป็นเจ้าของชุมชนและพันธมิตร กิจกรรมทางวัฒนธรรม 3) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ด้านการเงิน การตลาดและการส่งเสริมการตลาดผลกำไร ความร่วมมือทางด้านธุรกิจ และกฎข้อบังคับต่างๆ และ 4) ความยั่งยืนทางการเมือง ได้แก่ การบริหารงานของชุมชนรวมทั้งการตัดสินใจ ความรู้ของชุมชนทางด้านกฎหมาย การเจรจาต่อรองกับทางภาครัฐ และกลยุทธ์ทางพันธมิตรและเครือข่าย

การเพิ่มขีดความสามารถของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1) เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากร ได้แก่ การปกป้องพื้นที่ การอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติและสัตว์ป่า การส่งเสริมความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่า รวมถึงการจัดการทรัพยากรและที่ดิน 2) เพิ่มขีดความสามารถของสังคม ได้แก่ การดูแลผลประโยชน์และรายได้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยชุมชนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก มีการสนับสนุนประเพณีท้องถิ่น และสนับสนุนความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3) เพิ่มขีดความสามารถทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นกับ NGOs และชาวต่างชาติ มีการทำการตลาดออนไลน์ พัฒนาสาธารณูปโภคท้องถิ่น และการมีรัฐบาล คอยส่งเสริมสนับสนุน และ 4) เพิ่มขีดความสามารถทางการเมือง ได้แก่ มีคณะกรรมการทางด้านการท่องเที่ยว มีกฎหมายการใช้ที่ดินและทรัพยากร มีการแบ่งปันรายได้ และมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยต่างๆ

กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

Zeppel (2006) ได้กล่าวถึง กลยุทธ์สำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ 1) สิทธิครอบครองที่ดิน คือ สิทธิในการใช้ทรัพยากรในการครอบครองพื้นที่ชุมชน 2) นโยบายทางการเมืองท่องเที่ยว คือ นโยบายของภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ที่สนับสนุนการท่องเที่ยว

โดยชุมชน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน และผลประโยชน์เป็นเกณฑ์สำคัญ 3) การวางแผนการใช้พื้นที่ คือ การวางแผนการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และการอนุญาตในการใช้โดยรัฐบาลจะต้องมีการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคในพื้นที่นั้นด้วย 4) การตลาดด้านการท่องเที่ยว คือ การทำการตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้มีความเชื่อมโยงกับการตลาดในภาคธุรกิจเอกชน 5) มาตรฐานของการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ คือ กฎระเบียบในการพิจารณาอนุญาต โสมสเทศ์ และกิจการของท้องถิ่นอื่นๆ 6) การฝึกอบรมและการมี ใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว คือ มีการสนับสนุนจากรัฐบาล หรือองค์กร NGOs ในการฝึกอบรมด้านการ ท่องเที่ยวสำหรับคนในชุมชน 7) กิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว คือ การเข้าร่วมทำสัญญา หรือการมี กฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน 8) เจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว คือ มีคนใน ชุมชนคอยให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการท่องเที่ยว และให้คำแนะนำปรึกษา และมีการสนับสนุนการพัฒนาโดย รัฐบาลและองค์กร NGOs 9) การพัฒนาพื้นที่อุทยาน คือ หน่วยงานของอุทยานจะต้องสนับสนุนกิจการ การท่องเที่ยว โดยชุมชนหรือการให้สัมปทาน และ 10) สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน คือ สินเชื่อ สำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งอาจได้มาจากผู้สนับสนุน หรือกองทุนจาก NGOs เพื่อวิสาหกิจ ท่องเที่ยวชุมชน

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้กลายเป็นส่วนสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวใน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์พื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครองไปได้พร้อมๆ กัน โดยการจ้างงานคนในท้องถิ่น และนำรายได้ที่ได้มานั้นก็จะนำมาใช้ในการจัดการพื้นที่คุ้มครองอย่างยั่งยืน แต่ต้องมีการวางแผนและมีการจัดการอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ และเพื่อให้ เกิดความสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อม สังคม และวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาศสุภา นิมบุญจาซ (2558) ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมี ส่วนรวมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสันหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติ เขาแหลม) พบว่า ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีต่อองค์ประกอบทางการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสันหนอกว้าว พบว่า นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมโดยรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก โดยสถานที่จอดรถเพียงพอต่อ นักท่องเที่ยวมีความสำคัญมากที่สุด ลำดับถัดมา คือ ด้านที่พักโดยสถานที่ตั้งของที่พักมีความสะอาด และมีความปลอดภัยเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด ด้านเส้นทางคมนาคม โดยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้หลายเส้นทาง มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการ สม่ำเสมอ และมีเส้นทางเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นได้สะดวกมีความสำคัญมากที่สุด ด้านการบริการ

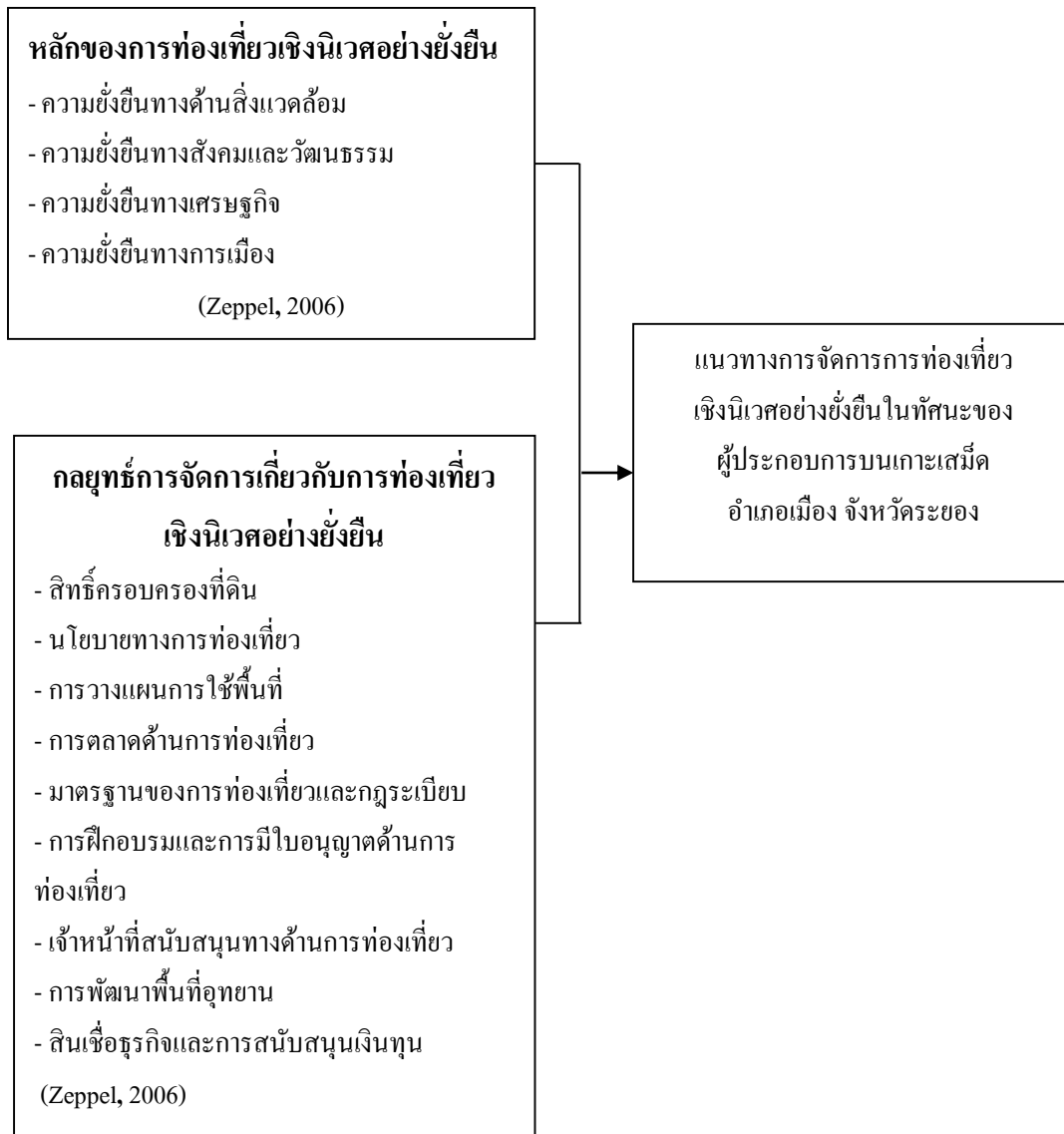
การท่องเที่ยวโดยแผนพับข้อมูลมีคุณภาพ, ความชัดเจนและเนื้อหาครบถ้วนมีความสำคัญมากที่สุด และด้าน สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว โดยจุดชมวิวยังมีความสำคัญมากที่สุด

ณัฐติศา โรจนประศาสน์ วิทยาธรรม ดินนังวัฒนะ และประเสริฐ ทองหนู้อย (2558) ศึกษาเรื่อง ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง พบว่า ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งพิจารณาได้จากมิติผลผลิต/ ผลลัพธ์ ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวประเมินสอดคล้องกัน ความยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงด้านประสิทธิผลในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนตามลำดับ และด้านผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ระดับความยั่งยืนดังกล่าวนี้เป็นผลมาจาก 3 มิติ คือ มิติบริบท มิติทุนทาง สังคมของชุมชน และมิติกระบวนการ

ภูวคณ บัวบางพลู (2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่าบริบทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏเป็นไปตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยบริบทด้านพื้นที่ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติและมีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และกลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ของ Zeppel (2006) มาใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทัศนะของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงขเชิงปริมาณ (Quantitative research) สามารถอธิบายการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการบนพื้นที่เกาะเสม็ดที่ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยว จำนวน 158 ราย ประกอบด้วย ธุรกิจที่พักแรม จำนวน 71 ราย ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 58 ราย

ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและสินค้าที่ระลึก จำนวน 28 ราย และธุรกิจรถโดยสาร จำนวน 1 ราย (สมถวิล จันทรพราหมณ์, 2558) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด ด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) ซึ่งกำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวม 138 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้ประกอบการในแต่ละประเภทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทสถานประกอบการ ตำแหน่ง และข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด ลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และระบุคำตอบ (Completed test) รวมจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำนวน 17 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน (อรพินทร์ ชูชม, 2545) ดังนี้ 5 หมายถึง จริง 4 หมายถึง ค่อนข้างจริง 3 หมายถึง ไม่น่าใจ 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่จริง 1 หมายถึง ไม่จริง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง จำนวน 23 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert's scale โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 หมายถึง เห็นด้วย 3 หมายถึง ไม่น่าใจ 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ประกอบการที่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรี จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ดังนี้

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด เท่ากับ 0.892 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

2) แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด เท่ากับ 0.790 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ

2) ข้อมูลสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีข้อค้นพบตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.70 มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.59 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.29 เป็นผู้ประกอบการจากธุรกิจที่พักแรม คิดเป็นร้อยละ 43.48 ซึ่งมีสถานประกอบการตั้งอยู่บริเวณหาดทรายแก้ว คิดเป็นร้อยละ 64.49 และประกอบกิจการมาแล้ว 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.83 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้จัดการของสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 47.10 และจากความคิดเห็นต่อสถานที่ท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่มีความสวยงาม และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ส่วนใหญ่คิดว่าเป็นหาดทรายแก้ว คิดเป็นร้อยละ 57.25 และกิจกรรมการท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด คือ การเล่นน้ำทะเล คิดเป็นร้อยละ 35.50

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดมีความคิดเห็นต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดว่า มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านการเมืองมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.62 สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านเศรษฐกิจมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด

ปรีดา ศรีเมฆ จักรชัย สื่อประเสริฐสุทธิ และณรงค์ พรหมสืบ

เป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.52 สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสังคมและวัฒนธรรมมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.31 และสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุดท้าย มีค่าเฉลี่ย 3.87

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด			
	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.87	.41	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมาก	4
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	4.31	.52	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	3
ด้านเศรษฐกิจ	4.52	.36	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	2
ด้านการเมือง	4.62	.60	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	1
ภาพรวม	4.28	.37	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	

ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนว่ามีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในทุกด้านมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ประกอบด้วย ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ย 4.90 ด้านตลาดการท่องเที่ยว เป็นอันดับ 2 มีค่าเฉลี่ย 4.88 ด้านนโยบายการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 3 มีค่าเฉลี่ย 4.88 ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ เป็นอันดับ 4 มีค่าเฉลี่ย 4.86 ด้านสิทธิ์ครอบครองที่ดินเป็นอันดับ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.84 ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบเป็นอันดับ 6 มีค่าเฉลี่ย 4.81 ด้านการฝึกอบรม และการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว เป็นอันดับ 7 มีค่าเฉลี่ย 4.79 ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน เป็นอันดับ 8 มี

ค่าเฉลี่ย 4.75 ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน เป็นอันดับ 9 มีค่าเฉลี่ย 4.71 และด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยวเป็นลำดับสุดท้าย มีค่าเฉลี่ย 4.55

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความหมายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดที่มีต่อแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของเกาะเสม็ดจังหวัดระยอง

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ด			
	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
ด้านสิทธิ์ครอบครองที่ดิน	4.84	.26	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	5
ด้านนโยบายการท่องเที่ยว	4.88	.29	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	3
ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่	4.86	.22	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	4
ด้านตลาดการท่องเที่ยว	4.88	.22	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	2
ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ	4.81	.27	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	6
ด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว	4.79	.26	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	7
ด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว	4.55	.53	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	10
ด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางด้านการท่องเที่ยว	4.90	.36	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	1
ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน	4.75	.32	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	8
ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน	4.71	.48	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	9
ภาพรวม	4.81	.17	มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด	

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดเห็นว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด ในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมและวัฒนธรรมตามลำดับ ในขณะที่สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดด้านสิ่งแวดล้อมนั้น มีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากกว่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ความยั่งยืนทางการเมือง, ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ, ความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม และความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาศสุภา นิมนบุญจาช (2558) พบว่าระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีต่อองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทางการเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาชันนอกแก้วมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านกิจกรรมโดยรูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมเป็นด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด

2. จากการวิจัยโดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดเห็นว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมีความเหมาะสมกับเกาะเสม็ดมากที่สุด ในด้านเจ้าหน้าที่สนับสนุนทางการท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว ด้านนโยบายการท่องเที่ยว ด้านการวางแผนการใช้พื้นที่ ด้านสิทธิ์ครอบครองที่ดิน ด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ ด้านการฝึกอบรมและการมีใบอนุญาตด้านการท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน ด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน และด้านกิจการร่วมค้าทางการท่องเที่ยวตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ Zeppel (2006) ที่กล่าวว่า กลยุทธ์การจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สนับสนุน ทางด้านการท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว การวางแผนการใช้พื้นที่ สิทธิ์ครอบครองที่ดิน มาตรฐานการท่องเที่ยวและกฎระเบียบ การฝึกอบรมและการมีใบอนุญาต ด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่อุทยาน สินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุนและกิจการ ร่วมค้าทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวดล บัวบางพลู (2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี โดยบริบทด้านพื้นที่ พบว่า อุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและมีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษา พบว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าหมู่เกาะเสม็ด ออกนโยบายในการรักษาความสะอาดร่วมกันทั้งของคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดเพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2. จากผลการศึกษา พบว่าแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 8 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด มีนโยบายในเรื่องการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด กำหนดเป็นนโยบายหรือกำหนดลงในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกาะเสม็ด

3. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื่อธุรกิจและการสนับสนุนเงินทุน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 9 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด มีนโยบายด้านสินเชื่อสำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งอาจได้มาจากผู้สนับสนุน หรือกองทุนจาก NGOs เพื่อวิสาหกิจท่องเที่ยวชุมชน

4. ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้าทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 10 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ดมีนโยบายร่วมกับกลุ่มผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดร่วมกันกระตุ้นการตลาด การมีกฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในด้านสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ดในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้าหมู่เกาะเสม็ด ร่วมกันกับคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวบนเกาะเสม็ด เพื่อลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

2. จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ด้านการพัฒนาพื้นที่อุทยาน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 8 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด มีการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด ด้วยการเพิ่มคุณค่าหรือการ

สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นจากการใช้พื้นที่ในเขตอุทยาน มีการออกแบบข้อกำหนดการพัฒนามนพื้นที่ ที่ได้รับความคุ้มครอง และโปรแกรมสัมปทานการท่องเที่ยว โดยการกำหนดให้มีข้อเสนอและข้อตกลงในการปฏิบัติตามแนวทางเฉพาะ ภายใต้ข้อจำกัดของการใช้และมีการวางแผนการตัดสินใจ ซึ่งกิจกรรมสำหรับผู้เยี่ยมชมและการพักผ่อน และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับที่พักนั้น สามารถอยู่ในในรูปแบบเงื่อนไขของสัญญาเช่า เชิงพาณิชย์ แผนการสัมปทานจะนำมาซึ่งการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง มีความยุติธรรม ที่ทำให้ยอมรับได้ว่าแผนการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านที่พักจะต้องได้รับการอนุญาตและสามารถกำหนดเงื่อนไขและข้อตกลงการเช่าเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งแผนการสัมปทานการท่องเที่ยวที่มีโครงสร้างเป็นอย่างดีนั้นจะทำให้มีแนวทางการบริหารที่มั่นคง

3. จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านสินเชื้อธุรกิจ และการสนับสนุนเงินทุน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 9 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด มีการสนับสนุนทางการเงินเพื่อการลงทุนในกิจกรรม/ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับวิสาหกิจชุมชนขนาดเล็ก

4. จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนด้านกิจการร่วมค้า ทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 10 ดังนั้น จึงเสนอให้อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า – หมู่เกาะเสม็ด เข้าร่วมทำสัญญา หรือการมีกฎระเบียบระหว่างชุมชนกับธุรกิจภาคเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการบนเกาะเสม็ดและชุมชนท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นการตลาด และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเกาะเสม็ดให้มากขึ้น เพื่อการค้าหรือเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รายการอ้างอิง

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวไทย ปี 2559*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก [ewt_dl_link.php\(mots.go.th\)](http://ewt_dl_link.php(mots.go.th))

ณัฐทิศา โรจนประศาสน์ วิศววรรณ ดินนังวัฒนะ และประเสริฐ ทองหนู้อย. (2558). ความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่ง จังหวัดตรัง. *วารสารเกษตรศาสตร์(สังคม)*, 36(1),60–73.

ปิยะนุช พรประสิทธิ์ และ สุธินี ฤกษ์จำ. (2558). เครื่องมือการวิเคราะห์ความสำคัญและผลการดำเนินงานเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 31(1), 123–144.

แพรวดาว พุฒาณิชย์พุกข. (2560). กรอบนโยบายและมาตรการเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง. *วารสารวิชาการการพัฒนาการท่องเที่ยว นานาชาติ*, 13(1), 133–158.

- พิทยะ ศรีวัฒนสาร. (2554). *หนังสือเอกสารคำสอนวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก <http://siamprotuguesestudy.blogspot.com/2010/07/1.html>
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี*. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 91–101.
- มาศศุภา นิ่มบุญจาช. (2558). *การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสันหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมธุดิญา วงษ์ภักดี. (2559). *สศช. ผลักดันการพัฒนาเกาะทั่วประเทศอย่างยั่งยืน มุ่งสู่การเป็น "เกาะท่องเที่ยวที่มีชีวิตแห่งเอเชีย"*. วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th/mobile_detail.php?cid=7&nid=5872
- เสกสรรค์ ขวณิษฐ์. (2555). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน แนวคิดหลักการและการจัดการ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมถวิล จันทรพรหมณ์. (2558). *รายงานการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพ สมัยประชุมสามัญสมัยที่ 2 ประจำปี 2558 ครั้งที่ 1/2558*. ระยอง: องค์การบริหารส่วนตำบลเพ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปรายงานการศึกษาโครงการสำรวจศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพของประเทศ*. เข้าถึงได้จาก www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6140&filename=index
- อรพินทร์ ชูชม. (2545). *เอกสารคำสอนวิชา วป 502 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.
- Zeppel, H. D. (2006). *Indigenous ecotourism sustainable development and management*. United Kingdom: Cromwell Press, Trowbridge.